

**НАЦИОНАЛНА УСТАНОВА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ
НА КУЛТУРАТА И МУЗЕЈ – БИТОЛА**

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

БИТОЛА

2015

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ НА
Н.У. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ
НА КУЛТУРАТА И МУЗЕЈ – БИТОЛА**

Претседател на редакциски одбор:
Александар Литовски

Членови на редакциски одбор:
Лиљана Христова
Викторија Момева Алтипармаковска
Ристо Палигора
Зоран Алтипармаков

Технички секретар: Владо Ѓоревски

Превод на англиски: Силвана Петрова Насух
Лектор: Калиопи Бојчиновска
Печати: Херакли Битола
Тираж: 500

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

94(497.7)"18/19"(082)
930.85(497.7)(082)

ЗБОРНИК на трудови / [уредник Александар Литовски]. - Битола : НУ
Завод и Музеј Битола, 2015. - 195 стр. : илустр. ; 24 см

Фусноти кон текстот. - Summaries кон повеќето трудови. -
Библиографија кон повеќето трудови

ISBN 978-608-4754-05-3

а) Македонија - Историја - 19-20в. - Зборници б) Македонија -
Културна историја - Зборници
COBISS.MK-ID 99192586

Почитувани читатели!
Почитувани колеги!

„Зборникот на трудови“ на Националната установа Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Битола е стручно и научно списание кое има за цел на стручната и пошироката јавност да им презентира изворни материјали и нови сознанија, кои ќе бидат научно издржани и кои ќе ја збогатат ризницата од знаења во областите на кои се однесуваат.

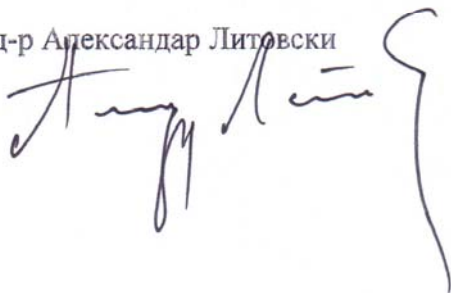
Со задоволство можеме да истакнеме дека пред вас се наоѓа новиот осумнаесетти број на ова наше списание и, како што ќе можете да забележите, во него се поместени осумнаесет прилози од наши колеги кои не се само од редот на вработените во НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Битола, туку и колеги кои работат во различни научни и културни институции низ Република Македонија.

И во овој број на „Зборникот на трудови“ го зачувавме ликовно-графички лик на корицата, а на самиот крај, ги приложуваме инструкциите за авторите, со цел да информираме за тоа како треба технички да се подготвуваат статиите за нашиот Зборник. Со објавување и на овој осумнаесетти број од нашиот „Зборник на трудови“, се надеваме дека ќе ја поттикнеме заинтересираноста за идно учество на сите колеги од сродните стручни институции, како и од сите останати научни институции во Република Македонија, а кои работат на теми кои се во сферата на заштитата и презентацијата на движното и недвижното културно наследство, како и од музеологијата, историјата на уметност, етнологијата, фолклористиката, археологијата, историјата...

На крајот, повторно Ве информираме дека Редакцискиот одбор, а пред сè претседателот и техничкиот секретар, стојат на располагање во текот на целата година со цел да разјаснат евентуални нејаснотии и да ги прифатат испратените стручни трудови за наредниот број на „Зборник на трудови“.

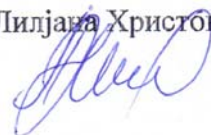
Претседател на Редакцискиот одбор

д-р Александар Литовски

Директор

Лилјана Христова

Содржина:

Георги Димовски

Учениците Евреи во битолските католички (француски) училишта.....7

Александар Литовски,

Последиците од убиството на Спасое Хаџи Поповиќ во Битола.....23

Роберто Трајковски,

Активноста на Третиот Рајх за организирање на месна самозаштита (милиција) во Западна Македонија во крајот на 1943 и првата половина на 1944 година.....37

Рубинчо Белчески,

Народен музеј - „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп во весникот „Нова Македонија“.....46

Лидија Ѓурковска,

Дискусијата на Павел Шатев на седницата на Второто редовно заседание на Уставотворното собрание на НРМ од 25. 12. 1946 година.....60

Габриела Топузовска,

Активностите на Хигиенскиот завод за еридикација на маларијата во Македонија по Втората светска војна.....68

Александар Симоновски,

Активностите на Битолскиот областен народноослободителен одбор при организирањето на образованието и културата во Македонија во 1944 година.....77

Илија Василески,

Панко Брашнарлов - од истакнат национален борец до жртва на комунистичкиот режим.....87

Бранко Ѓоргиев,

Помалку познати револуционерни дејци од Струмица и Струмичко во времето на основањето на Македонската револуционерна организација до почетокот на Балканските војни (1893-1912/13).....93

Мери Стојанова, Традиционалната исхрана на населението во Преспа.....	106
Даница Цокиќ, Мултикултурниот аспект на народното градителство и неговото влијание на граѓанското општество во Браничевскиот регион.....	119
Милена Беновска–Сбкова, Културното наследство и политиката на сеќавањето во пограничниот регион на бугарскиот град Златоград.....	127
Оливера Макриејска, Примена на аналитички спектроскопски техники во истражувачките работи на иконата Свети Наум Охридски од црквата Свети Великомаченик Димитриј во Битола.....	139
Душко Цветанов, Можна убикација на Палеокастро (тврдина или населба), крај манастирот „Богородица Елеуса“ - с. Велјуса, Струмичко.....	153
Гоце Наумов, Слободан Стојкоски, Нови предисториски тумби во Пелагонија.....	167
Зоран Алтипармаков, Гордана Филиповска Лазаровска, Весна Калпаковска, Роберт Михајловски, Приказ на епиграфски споменик - Скочивирски натпис.....	180
Владо Ѓорески, Кратки размисли за балканскиот цртеж и графика или ламентот за вечниот очај (извадок од подолга студија).....	193
Марјан Иваноски, Димитар Љоровски Вамваковски, Еден документ за доселувањето на муслиманското население од Косово и Метохија, Црна Гора, Санџак и Босна и Херцеговина во Народна Република Македонија (1951-1956).....	206
Инструкции за авторите на прилози во "Зборник на трудови" на НУ Заводот за заштита на спомениците и музеј - Битола.....	215

UDC 342.4 (497.7) "1946"

Лидија ЃУРКОВСКА,¹

**ДИСКУСИЈАТА НА ПАВЕЛ ШАТЕВ
НА СЕДНИЦАТА НА ВТОРОТО РЕДОВНО ЗАСЕДАНИЕ НА
УСТАВОТВОРНОТО СОБРАНИЕ НА НРМ
ОД 25.12.1946 ГОДИНА²**

Апстракт: Еден од ретките наши револуционери кои активно учествуваа во сите полувековни битки за ослободување на Македонија, а можеа да ја видат и слободата е токму Павел Шатев. Неговиот живот бил целосно посветен за ослободување на татковината преку разрешување на македонското национално прашање. Оваа статија се однесува токму на неговите ставови и мислења на второто редовно заседание на уставотворното собрание на НРМ од 25. 12. 1946 г.

Клучни зборови: Павел Шатев, уставотворно собрание на НРМ, устав, државност

Уставоправното конституирање на Народна Република Македонија, започнува со свикување на Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија (АСНОМ) и од него донесените одлуки на првото заседание. АСНОМ односно Народното собрание до свикувањето на Уставотворното собрание донесе значајни законодавно-правни акти со кои се регулираше организацијата на највисоките републички државни органи, органите на правосудството како и органите на самоуправата во административно-територијалните единици. Уставноправното конституирање на НР Македонија од свикувањето на АСНОМ до донесување на Уставот на НР Македонија од 1946 ја претставува првата етапа од уставноправниот развој на НР Македонија.

За да се донесе Устав на НР Македонија нужно беше да се свика Уставотворното собрание на НРМ. За таа цел Народното собрание на второто вонредно заседание донесе Закон за Уставотворното собрание на НРМ кое го подготви и го донесе првиот Устав на Народна Република Македонија.³ Со овој закон е завршена правата етапа од уставотворното конституирање на Народна Република Македонија. Со свикувањето на Уставотворното собрание и донесување на Уставот на НРМ од 1946 година започнува нова етапа во државноправното конституирање на НР Македонија.

¹ Д-р Лидија Ѓурковска, доцент во Институтот за национална историја ул.Григор Прличев бр. 3 1000 Скопје, е.пошта lidija.dimitrijevska@gmail.com

² Со овој реферат е настапено на Тркалезна маса: „Павел Шатев-живот посветен за Македонија“, Битола - 04. 02. 2011 г.

³ Александар Христов, *Уставноправно конституирање на Народна Република Македонија (1944-1946)*, Гласник на ИНИ, год. XIX, Скопје 1975,бр.2, 49.

Првиот Устав на ФНР Југославија, кој го донесе Уставотворното собрание на ФНР Југославија на 31 јануари 1946 година, претставуваше завршен акт на дооформување на новата југословенска сојузна заедница. Овој проект беше поднесен на Уставотворното собрание на понатамошна постапка низ одборите на домовите, а потоа низ обата дома на Собранието. Последен акт во постапката претставуваше прогласувањето на Уставот на ФНР Југославија на 31 јануари 1946 година, што беше сторено на заедничката седница на обата дома⁴

Според содржината и основните фундаментални решенија, Уставот на ФНРЈ претставуваше уставно-правна потврда на основните придобивки на НОАВЈ изразени преку народната власт, националната рамноправност и изградба на заедничка сојузна држава. Откако беше донесен Првиот сојузен Устав, се пристапи кон процесот на донесување на републичките и покраински уставни.⁵

Така кон крајот на декември 1946 година, Уставотворното собрание на Народна Република Македонија го донесе Првиот Устав на НР Македонија, кој стапи во сила на 1 јануари 1947 година.⁶

Првиот Устав на НРМ од крајот на 1946 година е единствениот Устав на Македонија кој е донесен од Уставотворно собрание, сите понатамошни и подоцнежни Устави на Македонија се донесени од страна на обичното собрание. На овој состанок на Уставотворното Собрание на НР Македонија, новоизбраните верификувани народни пратеници положија заклетва,⁷ избраа претседател, двајца потпретседатели, прв и втор секретар.

Процесот на донесување на првиот македонски устав, започна со Уставотворното Собрание на Народна Република Македонија на чело со претседателот д-р Борис Спиров, во ноември 1946 година кое го донесе Правилникот за работењето на Уставотворното собрание и Законот за Президиумот на Уставотворното собрание.⁸

⁴ Уставотворна Скупштина ФНРЈ. Уставотворни одбори Савезне скупштине и Скупштине народа. Стенографске белешке 10 децембар 1945-4 јануар 1946. Београд 1946, 21.

⁵ Следеше изработка на предлозите на републичките и покраински уставни, од страна на Комитетот за законодавство и изградба на народната власт при Владата на ФНРЈ, на 7 октомври се пристапи кон усогласување на истите на сојузно ниво согласно член 136 од Уставот на ФНРЈ. Комитетот за законодавство и изградба на народната власт при Владата на ФНРЈ испрати и посебен допис до Претседателот на Владата на ФНРЈ Јосип Броз тито со конкретни предлози и забелешки на републичките и покраински уставни поединечно Предлози на закон за Уставите на републиките и покраините од страна на Комитетот за законодавство и изградба на народната власт упатени до Маршалот Тито на 7 октомври 1946 година под наслов: „Прашања на републичките Устави“. Архив на Србија и Црна Гора, ф.50, к.30.

⁶ Објавен во Службен весник на НРМ, бр. 1/1947 година.

⁷ Заклетвата ја положиле сите пратеници и таа гласела: "Јас (пратениците го кажуваат своето име) се колнам со својата чест и честа на својот народ дека како народен пратеник во работата на Уставотворното Собрание верно ќе го застапувам својот народ и дека неуморно ќе ги чувам и бранам тековините на народната борба, демократските права и слободи на народот!". Службен весник на НРМ, ИИ/32, Скопје, 26 ноември 1946, стр.397.

⁸ Службен весник на НРМ, ИИ/32, Скопје 26 ноември 1946, стр. 2.

Второто редовно заседание на Уставотворното собрание на НРМ на чело со претседателот д-р Борис Спиров одржа седница на 24.12.1946г., со почеток во попладневните часови поточно тоа започна со работа во 16,35 минути.⁹

Како кулминација од своето работење, Уставотворното Собрание на 31 декември 1946 година го прогласи Првиот Устав на Народна Република Македонија, потпишан од Претседателот на Президиумот на Уставотворното собрание, Методија Фотев и од сите членови на овој Президиум.¹⁰

Со усвојувањето на Уставот, Македонија станува уставна држава како и сите други држави во светот со пишан Устав, независно од тоа што станува збор за Устав на федерална единка, а не за Устав на самостојна и независна држава.¹¹ Кога станува збор за постапката на донесување на Уставот на НРМ, може да се констатира дека овој уставен документ е единствен македонски Устав што е донесен од страна на Уставотворно собрание, а не од страна на редовното или обично собрание, како што тоа е случајот со Уставите од 1963, 1974 и 1991 година.¹²

Со Уставот на ФНРЈ од 1946 година легализиран бил повеќепартискиот систем. Но практично, водечката улога ја имала КПЈ не дозволувајќи да заживее било каква плуралистичка опција. Во Македонија пројава на такви алтернативни или опозициони делувања по ослободувањето речиси немало. КПМ имала добро утврден систем за набљудување на било какво застранување од курсот, а оние кои според партиските критериуми не се држеле строго до курсот на партијата, биле обвинувани за сепаратизам и етапно отстранувани од власта па дури и затворани.¹³

⁹ На заседанието биле присутни: Претседателот на Президиумот на Уставотворното собрание на НРМ, Богоја Фотев со членовите на Президиумот, членовите на владата на НРМ на чело со потпретседателот на Владата и Контролната комисија на НРМ Рупчо Арсов и министрите од Македонија во сојузната влада на ФНРЈ, Бане Андреев и д-р Димитар Несторов. Точно во 16,35 минути, заседанието го отвори претседателот на Уставотворното собрание д-р Борис Спиров. Вчера започна второто редовно заседание на Уставотворното собрание на Народна Република Македонија. Нова Македонија, ИИИ/610, Скопје 25.12.1946, 1.

¹⁰ Види оригинал на текстот на Првиот Устав на НР Македонија од 31.ХИИ.1946 година со сите потписи на Президиумот на Уставотворното собрание на чело со претседателот Методија Фотев. ДАРМ, ф. АСНОМ, к-4.

¹¹ Мире Доновски, Структура и организација на Собранието на Македонија од Првото заседание на АСНОМ. Правна мисла, 1, Скопје 1969, 58.

¹² Закон за Уставотворно собрание на НРМ, бр. 557, од 27 јули 1946 година. Педесет години од Уставот на НРМ... 11.

¹³ Така Панко Брашнаров, на 70-годишна возраст бил обвинет за застранување т.е сепаратизам и испратен на Голи Оток. Венко Марковски бил непотребно запоставуван, Петре Пирузе-Мајски испратен на Голи Оток, Алексо Мартулков предвреме пензиониран, д-р Павел Шатов бил сменет од должноста прв потпретседател на Президиумот на АСНОМ и повлечен во домашен притвор. Методија Андонов-Ченто, како приврзаник на паролата за поголема слобода, стопански активности и политички права на македонското граѓанство, бил етикетиран како „либерал“, „автономист“, „контра“, „сепаратист“ и сл., пролетта 1946 година бил сменет од функцијата Претседател на Президиумот на АСНОМ и осуден. Овие и многу други стари македонски борци, кои сакале преостанатиот дел од животот да го посветат за доброто на сво-

Уставот на НРМ од 1946 година бил подготвуван цели два месеци (ноември и декември 1946 година) од Владата на НРМ и Уставотворниот одбор на Уставотворното собрание на НРМ. Проектот на Уставот на Владата на НРМ пред Уставотворниот одбор го образложи потпретседател на Владата на НРМ Љупчо Арсов. Уставотворниот одбор одржа седум седници во периодот од 8 ноември до 13 декември 1946 година.

За извештајот на Уставотворниот одбор дискутираа околу 30 пратеници и тоа прво начелно, а потоа и со конкретни забелешки. Својството на Уставот на НРМ како прв македонски Устав, се чувствува нагласено во дискусиите на поголемиот број пратеници на Уставотворното собрание на НРМ.¹⁴

Павел Шатев како народен пратеник на Уставотворното собрание на НРМ од Првата изборна единица на Кратовска околија активно зеде учество во дискусијата по однос на одделни прашања сврзани со предлог-нацртот на Првиот Устав на НРМ. Тој своите погледи и видувања ги изложи на Второто редовно заседание на Уставотворното собрание на НРМ одржано на 25. 12. 1946 година во Скопје.

- Проблемот на националното прашање;
- Демократски изборен систем;
- Односите помеѓу НРМ и ФНРЈ;
- Структурата на Судството;
- Заклучниот став на Шатев по однос на Првиот Устав на НРМ;

ТЕЗИ:

- Проблемот на националното прашање;

Според Шатев, националното прашање се одликува со неговата голема сложеност. Тоа не се исцрпува само со етничката страна на прашањето. Проблемот на националното прашање е сврзан со карактерот на политичките и економските односи меѓу државите и со внатрешниот строј на последните. Многу од националните проблеми зависат од длабоки историски причини. Само тоа налагаше еден многу деликатен потход, а главното беше лошата

јата македонска држава, станале жртви на самобендисаната бирократска власт. Пројави на идејата за самостоен економски и политички развој во повоениот период биле поврзувани со појавата на тајните политички организации во Македонија. Нивните имиња традиционално се поврзувале со името на ВМРО. На пример: ВМРО или Илинден 1903, ВМРО-СДРМА (Сојуз на Демократска Република Македонија), ВМРО-ПРАВДА, ВМРО-СИМО (Самостојна илегална македонска организација) и др. Основните начела на нивните програми биле обединета Македонија и трајно разрешување на македонското прашање. Актуелната власт нивната активност ја оценувала како сепаратистичка, шпионска, автономистичка и сл. давајќи им исти или слични епитети и на протагонистите на тие идеи. Таквите квалификации тогаш можеби до извесна мера и можеби биле оправдани, со оглед на тешката положба на државата која се нашла во првите години од повоениот период.

¹⁴ Проф. д-р Светомир Шкарик, Педесет години од Уставот на НРМ. Педесет години од Уставот на НРМ од 1946 година. Здружение за уставно право на Македонија, Скопје, декември 1996, 4.

политика на државите од Централна и Југоисточна Европа кои не можеа да тргнат по патот на демократско разрешување на националните конфликти. Во југоисточна Европа демократизирањето на државите не можеше да се замисли без разрешување на два проблема: аграрниот и националниот.

Врз основа на новото демократско и федеративно уредување на Југославија се најде и разрешувањето на хрватското, црногорското и македонското прашање.

Македонскиот народ во текот на повеќе од половина век води непрекинатата борба за слобода, независност и своја сопствена држава. Долгогодишната борба на македонскиот народ мина низ неколку етапи и најпосле со Народноослободителната борба на сите народи на Југославија ја извојуваа својата слобода и самостојност во рамките на нова ФНРЈ, во која се воведо вистински демократски ред, бидејќи целата власт произлегува и му припаѓа на самиот народ. Народот откако ја зеде целата власт во свои раце и откако создаде македонска народна република, тргна по патот на сестран прогрес, напредок врз основа на рамноправноста, братството и единството на сите народи на Југославија и така го осигура социјалниот развој на благосостојбата на широките народни маси. Да се зацврстат и уште повеќе да се развијат тие демократски, социјални и национални придобивки, со цел и смисла на уставот на НРМ.¹⁵

-Демократски изборен систем;

Проектот на уставот го поставува во основа принципот дека целата власт произлегува од народот и му припаѓа на народот во сите органи на државната власт и државната управа. Тоа се обезбедува со демократски изборен систем, според кој сите претставнички органи на државата се избираат со општо еднакво и тајно гласање. Проектот на уставот го осигурува принципот за единство на власта, организационата поврзаност на сите органи на државната власт и државната управа, а исто така принципот на законитоста и законската постапка на државната управа и правосудството. Но, политичките шпекуланти задржувајќи се на тој принцип, би сакале да се запази принципот на судска, законодавна и извршна власт. Тоа, вели Шатев е принцип на буржуаско законодавство и не се исполнува.

Според Проектот на уставот на НРМ, Македонија ја врши државната власт суверено, со исклучок на оние права, кои се предвидени со член 44 од уставот на ФНРЈ. Во Проектот на уставот се гарантирани националните малцинства во НРМ, право и заштита на нивниот културен развој и слободно унапредување на нивниот народен мајчин јазик.

По однос на правата и должностите на граѓаните поставени се сите современи демократски начела за полна слобода за која така долго се бореше македонскиот народ која слобода ја спечали како резултат на НОБ.

Проектот на уставот го поставува и начелото, принцип на рамноправност на граѓаните што се однесува за преземање на општествените служби.

¹⁵ Истото, 89-90.

Односите помеѓу НРМ и ФНРЈ;

На посебно место во уставот се определуваат односите на НРМ со ФНРЈ.

Југословенската федерација е нов тип сојузна држава со цел да им ги осигури суверените права на сите народни републики и единството на ФНРЈ.

За исполнување на своите суверени права НРМ има свое Народно Собрание, кое според уставот е претставник на народниот суверенитет и врховен орган на државната власт на НРМ. Од народното собрание се избира Президиум, на кој Уставот не определува надлежности, и владата како највисок извршен управен орган на државната власт на НРМ.

Проектот на уставот дефинира дека целокупната државна власт се наоѓа во рацете на народните одбори, кои се избираат непосредно од народот.¹⁶

Структурата на судството;

Организацијата на судството исто така одговара на суштината и карактерот на НРМ. Органи на правосудството во НРМ се: врховниот суд, окружниот и околинските судови. Врховниот суд е највисок орган на правосудството во НРМ, кој го бира Народното собрание. Судовите се народни, избрани од народните одбори. Судовите се независни и судат според законот. Судовите целосно се одделени од управата, а пресудите ги изрекуваат во име на народот.

Уставот му дава право на Врховниот суд да ја разгледува законитоста на конечните пресуди и решенија на сите судови. Истото го врши и Јавното обвинителство кое според Уставот врши надзор на правилното исполнување на законите од страна на сите министерства и управни органи.¹⁷

Според Шатев, многу елементи во јавното обвинителство, како во државата така и надвор од неа, гледаат средство на партијата која е на власт да врши терор над останатото население.

Заклучен став на Шатев по однос на правиот устав на НРМ:

Проектот на уставот му гарантира на народот да биде тој вистински извор на секоја власт. Проектот на уставот е сврзан со демократските принципи на Сојузниот устав, а исто така не му противречи во ништо. Тој ја зацврстува народната власт врз основа на народните одбори, кои можат да ги решаваат навреме сите општи и приватни прашања. Да се заштити приватната сопственост, на сите граѓани им се гарантира правото на работа, право на образование, одмор и пензија. Со еден збор, го покажува патот за идниот развој на Македонија. Со Уставот се уништуваат сите верски, расни и тесно-националистички предрасуди. Уставот ќе ни покажува нов живот, т.е. живот на нови основи на вистински слободна демократија.

¹⁶ Истото, 94.

¹⁷ Истото, 95-96.

И на крајот Шатев вели,: „Уставот може да биде одличен и добро составен, но ако не се применува, тој факт не е полезен за народот“.

Литература:

Необјавени извори:

1. Државен архив на Република Македонија (ДАРМ), фонд: АСНОМ, к-4.
2. Архив на Србија и Црна Гора, ф.50, к.30.

Објавени:

1. Александар Христов, Уставоправното конституирање на Народна Република Македонија (1944-1946), Гласник на ИНИ, година XIX, ИНИ, Скопје 1975, бр.2, 49-71.
2. Мире Доновски, Структура и организација на Собранието на Македонија од Првото заседание на АСНОМ. Правна мисла, 1, Скопје 1969.
3. Нова Македонија, III/610, Скопје 25.12.1946, 1.
4. Павел Шатев време-живот-дело (1882-1951), прилози од научниот собир одржан на 15 и 16 март 1992 година во Кратово, ИНИ, Собрание на општина Кратово, Скопје, 1996.
5. Педесет години од Уставот на Народна Република Македонија од 1946 година, Здружение за уставно право на Македонија. Скопје, декември, 1996 година.
6. Службен весник на НРМ, II/32, Скопје, 26 ноември 1946
7. Службен весник на НРМ, бр. 1/1947 година.
8. Стенографске белешке 10 децембар 1945-4 јануар 1946. Београд 1946.

Резиме

Првиот Устав на ФНР Југославија, кој го донесе Уставотворното собрание на ФНР Југославија на 31 јануари 1946 година, претставуваше завршен акт на дооформување на новата југословенска сојузна заедница. Овој проект беше поднесен на Уставотворното собрание на понатамошна постапка низ одборите на домовите, а потоа низ обата дома на Собранието. Павел Шатев како народен пратеник на Уставотворното собрание на НРМ од Првата изборна единица на Кратовска околија активно зеде учество во дискусијата по однос на одделни прашања сврзани со предлог-нацртот на Првиот Устав на НРМ. Тој своите погледи и видувања ги изложи на Второто редовно заседание на Уставотворното собрание на НРМ одржано на 25.12.1946 година во Скопје: Проблемот на националното прашање; Демократски изборен систем; Односите помеѓу НРМ и ФНРЈ; Структурата на Судството; Заклучниот став на Шатев по однос на Првиот Устав на НРМ;

Summary

The first Constitution of FPR Yugoslavia, which was brought by the Constituent Assembly of FPR Yugoslavia on January 31, 1946, was the final act for the completion of the new Yugoslav federal community. This project was submitted to the Constituent Assembly for further action by the boards of the Houses and then by both Houses of Parliament. Pavel Shatev, as National MP of the Constituent Assembly of PRM from the first electoral district of the Kratovo area, actively participated in discussions regarding certain issues related to the proposed draft of the first Constitution of the PRM. He presented his views and opinions at the Second regular session of the Constituent Assembly of the PRM held on 25/12/1946 in Skopje. The issue of the national question; Democratic electoral system; Relations between PRM and FPRY; The structure of the judiciary; The final attitude of Shatev regarding the first Constitution of the PRM;